

POLITICAL INSTITUTIONS AND SOCIO-POLITICAL PROCESSES

Микита Довбиш

*Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського, Україна*

МІГРАЦІЙНА КРИЗА В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ (НА ПРИКЛАДІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МІГРАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ)

Mykyta Dovbysh

South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky, Ukraine

MIGRATION CRISIS IN EUROPEAN UNION COUNTRIES IN THE CONTEXT OF CURRENT MIGRATION PROCESSES (BASED ON THE FRENCH MIGRATION MODEL)

The article analyzes the peculiarities and social challenges of immigration in France examines the specifics of the authorities' approach to migrant integration. Initially, the integration model was based on an assimilationist approach, which did not sufficiently take into account the ethnic, social, and household characteristics of visiting people. The implemented social equalization policy has more than modest results. A number of negative consequences for the domestic political and domestic economic development have been analyzed. Exclusion from economic and social life, high unemployment of migrants and their descendants, especially young people, social marginalization contribute to the strengthening of the influence of religious ideology, often in its radical manifestations. The phenomenon of creation in the cities and suburbs of the so-called "religious ghetto" with its rules, religious standards of behavior and formed customs is considered.

Keywords: France, immigration, integration model, interculturalism, Islam, urban politics, discrimination, social marginalization, social mobility.

Актуальність статті. За останні роки збільшилася імміграція в Європу, особливо, Францію, яка є ядром Євросоюзу і це викликало ряд політичних і соціально – економічних наслідків. У зв'язку з цим, дослідження факторів, що обумовили збільшення міграційних потоків і пошук оптимальних рішень для їх контролю робить вкрай актуальною дану тему. Неefективна міграційна політика у ряді європейських держав призвела до загострення міжетнічних та соціальних проблем. Практика показує, що вже традиційними стали у країнах Європи закриті національні групи, представники яких здійснюють масові бунти, що мають етнічний чи релігійний характер, також помітно зростає організована етнічна злочинність. В результаті, серед корінного населення поширюються радикально-націоналістичні настрої. Активізація таких політичних сил зумовлена проблемами міграції, часто актуалізується етноцентрична риторика європейських політиків, критика теорії мультикультуралізму. Вивчення даної теми є важливим для сучасної України, оскільки на території Євросоюзу працює, навчається та проживає велика кількість українців.

Неконтрольовані потоки іммігрантів прибувають і на територію України. Україна не має державної або ж місцевих програм інтеграції іммігрантів в українське суспільство. Досі не робиться цілеспрямованих системних заходів на їх залучення до життя української нації. Тому важливим є вивчення європейського досвіду у цій сфері, адже до країн Європи, як до найбільш розвинутої частини світу, прямують величезні потоки мігрантів у пошуках кращого життя.

Постановка проблеми та аналіз публікацій. Досвід високорозвинених країн показує, що ефективно залучення та використання кваліфікованих трудових ресурсів є одним з ключових

факторів економічного зростання країни. Натомість міграція низькокваліфікованих працівників, які не є дефіцитними для економіки країни, призводить до збільшення безробіття серед місцевого населення, зниження заробітної плати в галузі та зростання соціального напруження. Багатофакторний вплив міграції на соціально-економічне становище країни вимагає постійного удосконалення системи регулювання міжнародної трудової міграції задля отримання соціально-економічних переваг від участі держави у міграційних процесах.

Сьогодні питання міграційної кризи ЄС і сучасні міграційні процеси привертають увагу дослідників практично всіх галузей наукового знання: економістів, фінансистів, юристів, мовознавців, філософів, соціологів, культурологів, релігієзнавців тощо. Дослідження різноманітних питань про причини міграції, викладені в працях відомих західних аналітиків, зокрема: Ф. Дюваля, Ф. Броделя, Т. Шульца, П. Стокера, С. Бенхабیب і інших. Проблема міграції привертає увагу і вітчизняних науковців, зокрема, це дослідження В. О. Іващенко, В. В. Коваленка, В. І. Кривенка, О. В. Кузьменка, В. М. Куц, О. А. Малиновської, роботи А. Позняка, А. Гайдуцького, О. Хомри та ін. Серед найбільш ґрунтовних сучасних досліджень зазначеної проблеми та участі Франції в цьому процесі можна назвати роботи Ромашової А. «Міграційна політика Франції як наслідок соціальних протиріч»¹, Потьомкіної О. «Європейський порядок денний з міграції – новий поворот в імміграційній політиці ЄС»², Шмельової Н. «Еволюція імміграційної політики Франції на рубежі ХХ – ХХІ століть»³.

Проте, попри беззаперечні досягнення дослідників, недостатньо вивченими залишаються концептуальні засади і критеріальні підходи до прогнозування обсягів міграції кваліфікованих трудових мігрантів. Подальшого опрацювання вимагають методичні підходи до оцінювання масштабів потенційної міграції кваліфікованих кадрів, які б відображали стан міграційних настроїв населення та дозволили спрогнозувати обсяги та напрями міграційних потоків для ефективного регулювання міграційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Упродовж останніх років міграційна криза в Європі не сходить з порядку денного. У питанні вирішення проблеми нелегальної міграції європейські країни розділилися на два табори. До першого належать держави, що не здатні витримати напливу біженців та вживають різноманітних заходів задля того, щоб обмежити кількість мігрантів із країн Близького Сходу та Африки. Інша група країн, навпаки, прагне допомогти мігрантам знайти своє місце в соціумі, навіть незважаючи на те, що це несе за собою значні економічні витрати та загострює соціально-економічну ситуацію всередині країн. Чи дійсно міграційна криза загрожує безпеці мешканців Європи та чи можливо завдяки спільним зусиллям європейської спільноти знайти рішення цієї проблеми?

Зростання міграційних потоків неодмінно призводить до певної зміни етнічного, а також лінгвістичного складу населення країн-реципієнтів. Іншими словами, закономірно посилюється поліетнічність країн та їхніх регіонів.

На європейському континенті політика мультикультуралізму і проблема збереження національної ідентичності були інспіровані масовою міграцією та з'явилися одночасно з нею. Гостра необхідність інтегрування величезних мас людей у нове суспільство вимагала нестандартних політичних рішень, яких в історичній практиці ще не було. Оскільки міграція спочатку розглядалася як явище тимчасове й минуше, то жодна держава не розраховувала, що мігранти, які приїхали в пошуках роботи, захочуть залишитися в нових країнах, як їхні громадяни чи як довічні гості. Коли ж це стало реально відбуватися, політики, як в цілому і суспільство, виявилися не готовими до такого перебігу подій. Міграція досить швидко перетворилася в неконтрольоване і гостро конфліктне явище. Зріс її масштаб, змінився її характер, сформувалися нові її види. Особливу небезпеку сьогодні створюють численні біженці і нелегальні мігранти. Обидві ці групи не прагнуть до інтегрування в нове суспільство і навіть не здатні до цього. Частина біженців сподівається

¹ Ромашова, А. Г. (2013). Миграционная политика Франции как следствие социальных противоречий. *АШПИ*. <<http://ashpi.asu.ru/ic/?p=2292>> (2019, вересень, 15).

² Потемкина, О. (2015). Европейская повестка дня по миграции” – новый поворот в иммиграционной политике ЕС? *Sov-Europe* <<http://www.sov-europe.ru/2015/4/Potemkina3.pdf>> (2019, вересень, 15).

³ Шмелева, Н. В. (2013). Эволюция иммиграционной политики Франции на рубеже ХХ – ХХІ веков. *Dissercat* <<https://www.dissercat.com/content/evolyutsiya-immigratsionnoi-politiki-frantsii-na-rubezhe-xx-xxi-vekov>> (2019, вересень, 15).

повернутися додому після закінчення на батьківщині воєнних дій, інші задовольняються соціальною допомогою, котру вони отримують.

Але Європа переживає демографічну кризу. Вона тягне за собою ризики в плані збереження умов конкурентоспроможності національних економік. На фоні дефіциту висококваліфікованих кадрів уряди європейських країн розглядають за можливе залучення іноземних спеціалістів. Про це свідчать зміни в міграційній політиці Німеччини, Франції, Італії на користь мігрантів.

До речі, цікавим з погляду ролі міграції в модернізації економіки, суспільства, держави є показник, котрий подається у звіті щодо конкурентоспроможності «The Global Competitiveness Report» (вираховується на основі показника привабливості країни до залучення талантів)¹. На нього уряди національних держав звертають особливу увагу.

Франція є однією з найстаріших імміграційних країн в Європі та світі. Уряд Франсуа Олланда зіткнувся з проблемою вирішення міграційної кризи у період її апогею.

За даними UNHCR за 2015 рік офіційних шукачів притулку до Франції прибуло 337 509 осіб, всього у Франції мешкає більш ніж 7 мільйонів іммігрантів, що становить близько 12% населення країни.

Основним напрямками імміграції до Франції є Азія та Балкани. За 2015 р. азіатський напрямок склав 54% біженців: Сомалі – 1653 осіб; Сирія – 5110 осіб; Афганістан – 2453 осіб, кількість шукачів притулку у Франції з Албанії становить 3 228 осіб, з Сербії (Косово) – 5 269 осіб².

Історія, масштаби, структура імміграційних потоків до Франції, склад населення з іммігрантськими корінням, а також система його розселення мають свої особливості, які позначаються на ході інтеграційного процесу.

По-перше, імміграція має давню історію. Приплив іноземних працівників до Франції почався ще під час промислової революції другої половини XIX ст. Особливого розмаху імпорт робочої сили, який провадився, в першу чергу, з Португалії, Італії, Іспанії та країн Магрибу, посилювався після закінчення другої світової війни. З 1960-х рр., після краху французької колоніальної імперії, почалося масове переселення жителів заморських територій в метрополію. Все це обумовлює існування у Франції діаспор, що мають в своєму складі вже не одне покоління мігрантів і притягують все нові потоки співвітчизників.

По – друге, приплив населення носить великомасштабний характер. Станом на 1 січня 2015 року у Франції проживало 65,8 млн. чол., з яких 5,9 млн. (9% населення) були іммігрантами (народженими поза Францією від батьків-нефранцузів) (INSEE, 2015). Ще 7,3 млн. (11% жителів), що народилися у Франції, мають хоча б одного з батьків іммігранта (INSEE 2017)³.

По-третє, значна частина імміграції припадає на потоки гуманітарного характеру. Незважаючи на численні обмеження в праві на воз'єднання сімей, сімейні потоки становлять досить істотну частку в структурі постійної імміграції. За даними ОЕСР, цей показник становить майже 40%.

Крім того, всупереч складності процедури отримання статусу біженців у Франції, туди направляється безліч шукачів притулку, за масштабами якого в цьому тисячолітті до 2012 р Франція випереджала всі країни ЄС. Хоч Франція не належить до числа країн, які найбільше постраждали від недавньої міграційної кризи, за даними Євростату, число прибулих туди вимушених мігрантів також збільшився: з 64 тис. в 2014 р до 84 тис. в 2016 р (Eurostat 2017). Оскільки приплив гуманітарних мігрантів не обумовлений потребами ринку праці, це породжує особливі складності їх працевлаштування⁴.

По-четверте, низький рівень освіти мігрантів істотно обмежує можливості їх зайнятості – головним чином нестабільними низькооплачуваними місцями з поганими умовами праці та

¹ Малиновська, О. А. (2014). *Міграційна політика Європейського союзу: виклики та уроки для України*. Київ: НІСД, 4.

² L'Observatoire national de la politique de la ville (ONPV) (2016). *Rapport annuel 2015*. <http://www.onpv.fr/uploads/media_items/rapport-onpv-2015.original.pdf> (2019, вересень, 15).

³ Legifrance (2016). *Dossiers législatifs* <<https://www.legifrance.gouv.fr/affichLoiPubliee.do?idDocument=JORFDOLE000029287359&type=general&legislature=14>> (2019, вересень, 15). Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE). (2017). *Être né en France d'un parent immigré* <<https://www.insee.fr/fr/statistiques/2575541>> (2019, вересень, 15).

⁴ Eurostat (2017). *Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex. Annual aggregated data* <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics> (2019, вересень, 15).

підвищенням ризиком безробіття. За даними Євростату, у Франції в 2016 р 42% приїжджого населення у віці 15-74 років не мали повної середньої освіти, тоді як в ЄС в середньому – тільки 35%; рівень зайнятості вихідців інших країн цього віку становив відповідно 48 і 59%, а рівень безробіття – 17 і 13%. У 2015 року 24% приїжджих старших за 18 років вважалися бідними, оскільки їхні доходи були нижче 60% медіанного рівня доходів в країні (Eurostat 2017)¹.

Влада намагалася вирішити соціальні проблеми за допомогою соціальних виплат. Однак розвиток системи виплат частково призвів до того, що стало вигідніше не шукати роботу за мінімальну зарплату, а жити на допомогу, і це призвело до поширення соціального утримання. Одночасно криміналізувалася економіка, яка пов'язана з крадіжкою, рекетом і торгівлею наркотиками, що змінювало шкалу цінностей молодих людей. За відсутності перспектив пристойного заробітку і соціального зростання останні знаходили спосіб самовираження в хуліганстві і вандалізмі. Періодично повторювані бунти і погроми свідчать про соціальну маргіналізацію молоді. При цьому релігія використовувалася в той час як маркер солідарності.

По-п'яте, в структурі міграційних потоків підвищена частка іншокультурних мігрантів, що позначається на складі французького населення. Серед осіб, що народилися у Франції і мають хоча б одного з батьків-іммігранта, 45% мають європейське коріння, 31% – нащадки вихідців з країн Магрибу, 11% – субекваторіальній Африки, 9% – Азії (INSEE 2017)².

Для значної частини іммігрантів і їх нащадків основою цивілізованої самоідентифікації є іслам. Буквально за 50 років Франція обзавелася найчисленнішою в Європі арабо-мусульманською діаспорою, яка становить за різними оцінками понад 5 млн. чол. Незважаючи на те що французькі мусульмани є вихідцями з 123 країн, три чверті з них ведуть своє походження з Алжиру, Марокко та Тунісу. У Франції проживають послідовники різних течій ісламу – від традиційного класичного до неофундаменталістських течій, прихильники яких відкидають європейські цінності і прагнуть в максимально можливій мірі жити за законами шаріату.

По-шосте, розселення мігрантів по території країни нерівномірне і зконцентроване в обмеженому ряді ареалів. 60% приїжджих та їхніх нащадків проживають в трьох регіонах, в передмістях Парижа, Ліона і Марселя.

Десятиліттями в ці передмістя стягувалися безробітні, іммігранти, що часто не мають прав на проживання, особи з низьким рівнем освіти і професійної кваліфікації, неблагополучні сім'ї та ін., а залишали їх – які мали стабільний заробіток робітники і службовці, що сприяло геттоїзації цих кварталів.

Соціальна і етнічна сегрегація привела до формування в ряді кварталів «альтернативного контр-суспільства», що характеризується тісними зв'язками між його членами і відсутністю позитивної взаємодії з представниками аутгруп.

Характер впливу міграційних потоків на демографічну ситуацію та стан трудових ресурсів залежить і від кількісного, і від якісного складу мігрантів, причому наслідки міграції населення оцінюються і з боку вибуття, і з боку прибуття.

Країни призначення значною мірою виграють від трудової міграції, оскільки мігранти часто закривають критичні прогалини на ринку праці, створюють робочі місця, виступаючи підприємцями, сплачують податки та внески на соціальне забезпечення. Позитивний ефект від міграції кваліфікованих кадрів проявляється також у формі обміну знаннями, припливу капіталу, формуванні міжнародних професійних співтовариств, що сприяє перетворенню проблеми відтоку кваліфікованого персоналу у явище тиражування знань³.

Імміграція фахівців не лише поповнює інтелектуальний капітал країни призначення, а й створює для корінних мешканців належне конкурентне середовище, додаткові стимули вчитися та підвищувати кваліфікацію. Кваліфіковані мігранти сприяють розвитку інноваційності економіки.

¹ Eurostat (2017). *Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex Annual aggregated data*. <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics> (2019, вересень, 15).

² Legifrance (2016). *Dossiers législatifs* <<https://www.legifrance.gouv.fr/affichLoiPubliee.do?idDocument=JORFDOLE000029287359&type=general&legislature=14>> (2019, вересень, 15). Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE) (2017). *Être né en France d'un parent immigré* <<https://www.insee.fr/fr/statistiques/2575541>> (2019, вересень, 15).

³ Малиновська, О. А. (2014). *Міграційна політика Європейського союзу: виклики та уроки для України*. Київ: НІСД, 4.

Залучення кваліфікованих кадрів підвищує конкурентоспроможність виробництва приймаючої країни шляхом впровадження досягнень розвитку науки і технологій, а у випадку міграції низькокваліфікованої робочої сили дозволяє зменшити витрати на виробництво продукції. Залучення фахівців з-за кордону призводить до економії коштів на підготовку відповідних фахівців. Крім того, зростання кількості населення приймаючої країни за рахунок міграційного приросту також призводить до зростання внутрішнього попиту на товари і послуги в приймаючій країні.

Нелегальна імміграція також не знижує обертів: за різними оцінками, від 100 000 до 200 000 осіб потрапляють до Франції щороку нелегально. Більшість з нелегальних мігрантів залишаються та з часом отримують право натуралізації. В силу гіршої професійної підготовки вихідці з Північної Африки виявляються першими кандидатами в армію безробітних. В умовах розвитку інноваційної економіки некваліфікована робоча сила виявилася менш затребуваною. За цих умов більш активно став заохочуватися приїзд кваліфікованих і освічених молодих фахівців з більш розвинених країн, в тому числі з нових країн-членів Євросоюзу. Найбільший приплив мігрантів спостерігався в сфері послуг і в тих галузях, які не були привабливими для місцевого населення (будівництво, сільське господарство, трудомісткі галузі промисловості). Значна частина мігрантів, в основному нелегальних, зайнята в малому бізнесі і тіншовому секторі економіки. Масштаб останнього постійно зростає і становить, за оцінками Єврокомісії, від 8 до 30% ВВП окремих країн ЄС і 20% в цілому по Європі. Франція належить до країн із середнім за розміром тіншовим ринком – 15-16% ВВП 16. Крім того, майже 1/3 всіх мігрантів з мусульманських країн вважає за краще не працювати, а жити на допомогу. Також вони мають право на отримання трудової пенсії після проживання у Франції хоча б протягом 10 років, що веде до посилення навантаження на соціальну систему¹. Отримання вигод від французької соціально-економічної системи було основним мотивом, яким керувалися іммігранти, які змінили місце проживання.

Франції за останні декілька років довелося зіткнутися з серйозними наслідками своєї ліберальної міграційної політики, яка базується на принципі рівності усіх громадян незалежно від їх національності і країни походження. Французька міграційна система була заснована на традиційних історичних, політичних, економічних і культурних зв'язках з колишніми колоніями. На неї й досі впливають особливості колоніальної системи, що вже давно припинила своє існування.

Практика надання французького громадянства на основі "права ґрунту" мала на увазі визнання мігрантами республіканських цінностей (свобода, рівність, братерство) і жорстку модель світської держави, закріплену в Конституції країни, але не брала до уваги етнокультурну і релігійну приналежність, національну ідентичність мігрантів.

Зараз імміграція перетворилася на важливий чинник впливу на економічну, соціально-політичну, релігійно-культурну сторони життя Франції, породивши цілий комплекс таких проблем, як:

- зміна якісного і кількісного складу мігрантів у бік збільшення сімейної міграції, прийому біженців на тлі зниження трудової міграції (що вносить позитивний вклад в економічне зростання), зростання нелегальної міграції;
- відсутність виразної міграційної політики і адекватних заходів дії на міграційні потоки;
- посилення ролі мусульман і ісламу у Франції в результаті возз'єднання сімей і появи мусульманських діаспор;
- крах політики мультикультуралізму, невдачі асиміляції, адаптації і інтеграції мігрантів.

Проте, критична ситуація з іммігрантами у Франції є наслідком не тільки сил зовнішніх, але й не завжди добре продуманих дій попередників нинішнього президента: невибагливість щодо «якості» іммігрантів за правління Ж. Ширака призвела до збільшення у Франції частки мусульманського населення з малорозвинених країн. В ході передвиборної кампанії, французький лідер Еммануель Макрон бачив у мігрантах «перспективу для розвитку країни», шанс внести до суспільства «більше творчості та інновацій»².

Він заявляв про те, що більше не можна ігнорувати недовіру мігрантів, обіцяв кращі умови для проблемних районів, де вони мешкають, навіть критикував тих, хто вважав за доцільне зробити

¹ Popstats (2019). *Population Statistics* <http://popstats.unhcr.org/en/asylum_seekers_monthly> (2019, вересень, 15).

² Samuel, H. (2016). Nicolas Sarkozy says immigrants must accept "your ancestors are the Gauls". *Telegraph* <<http://www.telegraph.co.uk/news/2016/09/20/nicolas-sarkozy-says-immigrants-hould-livelike-the-french/>> (2019, вересень, 15).

положення міграційного закону жорсткішими. Не минуло й року як риторика президента та підходи до вирішення міграційних питань дещо змінилися, тепер вже сам уряд виступає ініціатором посилення міграційного законодавства, жорсткіших норм та коротших термінів, аби вирішити проблему раз і назавжди.

Новий проект міграційного закону, який благодійні організації вже встигли охрестити «репресивним», передбачає кримінальну відповідальність за нелегальний перетин кордону, скорочення термінів розгляду заявок на отримання притулку (з 11 до 6 місяців), скорочення вдвічі (до 15 діб) терміну подання апеляції та на подання заявок після прибуття до Франції (зі 120 днів до 90 днів)¹.

Які ж шляхи врегулювання імміграційної проблеми пропонуються сьогодні у Франції? Мова йде про загальне бачення можливих відповідей на міграційний виклик, та й то швидше в довгостроковій, ніж в короткостроковій перспективі. Все розмаїття точок зору з цього питання, як видається, можна звести до двох категорій.

Доброзичливий підхід. Іммігранти, з точки зору прихильників такого доброзичливого підходу, приїжджають, виходячи перш за все зі своїх економічних потреб.

Труднощі, що виникають з припливом і знаходженням в країні великої кількості іммігрантів, пов'язані з соціальним неблагополуччям даної категорії. Рівень безробіття вище середнього, низькі шкільні результати учнів, криміногенна обстановка – все це ознаки соціального неблагополуччя і невміння новоприбулих людей вписатися в культурний контекст нової для них країни без сторонньої допомоги. Збільшивши допомогу, зробивши її більш ефективною можна домогтися кращого інтегрування іммігрантів у французьке суспільство і сприйняття ними існуючих демократичних цінностей.

Безперечно позитивним аспектом даної позиції є її гуманний характер по відношенню до іммігрантів, які прибувають до Франції і бажають там влаштуватися. Такий підхід допомагає знайти шляхи оптимального включення іммігрантів в соціум, що позитивно позначалося б на соціальній згуртованості і загальному кліматі в країні.

До негативних аспектів пропонованої політики слід віднести недооцінку реальної проблеми, вирішувати яку, з точки зору лівих, можна, просто борючись з соціальною нерівністю. На жаль, соціальний фактор – це не єдина причина ситуації, що склалася. Не випадково зараз відзначається радикалізація тих іммігрантів, які живуть в цілком прийнятних умовах і мають роботу.

І звичайно ж, найважливіший фактор, що показує неефективність такого толерантного підходу – це результати імміграційної політики кінця ХХ століття. Саме в цей час ситуація практично виходить з-під контролю влади, і закладаються основи міграційної кризи (неконтрольований притік іммігрантів, зловживання при в'їзді до Франції і при отриманні статусу біженця, зростання кількості нелегальних іммігрантів, поява «проблемних зон» з великою кількістю іммігрантів, високими показниками соціального неблагополуччя і злочинності).

Другий підхід: максимальне закручування гайок.

Прихильники цього підходу б'ють на сполох у зв'язку з погіршенням криміногенної обстановки, ризиком втрати французької ідентичності. Всі ці фактори прямо погоджуються з постійним і недостатньо контрольованим зростанням припливу в країну іммігрантів, які погано вписуються у французьке суспільство. Значна частка злочинів в країні скоюється іммігрантами. Так, в Паризькій агломерації третину підсудних (за всіма видами правопорушень) – мігранти. І зараз вже мова йде про те, що «французька нелегальна економіка досить чітко розділена на «зони відповідальності», і етнічний аспект як принцип розподілу сфер впливу грає ключову роль.

Позитивна сторона жорсткої імміграційної політики – це результативність в плані упорядкування ситуації, встановлення контролю над припливом іммігрантів, створення менш сприятливої для нелегальних іммігрантів обстановки, позбавлення її статусу країни, вельми привабливої для імміграції, забезпечення певної безпеки громадян.

Недоліком такого курсу є складність його проведення з урахуванням необхідності дотримуватися всіх норм правової держави, поважати основні свободи і права людини

¹ Волоско, Я. О. (2015). Міжнародна трудова міграція населення: причини виникнення та наслідки для економіки. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Юридичні науки*, 824, 21-26. <<http://ru.rfi.fr/frantsiya/20150720-frantsiya-primet-novyi-zakon-dlya-inostrantsev>> (2019, вересень, 15).

по відношенню до іммігрантів, в тому числі і нелегальних. До того ж жорсткі заходи можуть і не привести до бажаних результатів.

Висновки. Практика показує, що за умови успішного економічного розвитку, держави часто сприймають мігрантів як корисні, а іноді і необхідні елементи суспільно-економічного розвитку. Проте за умови економічного спаду, ставлення до мігрантів негативне. Групи іммігрантів однакового походження і культури часто утворюють у суспільстві етнічні громади, які не завжди готові інтегруватись в інші національні суспільства. Подолання негативних наслідків від цього процесу для внутрішньополітичного та внутрішньоекономічного розвитку країни Франція вбачає в трансформації внутрішнього міграційного законодавства. Зміни перш за все стосуються спрощення процесу легалізації іммігрантів та активації заходів щодо їх асиміляції.

Як відомо, основним принципом міграційної політики є досягнення необхідного балансу між інтересами держави та правами мігранта. Дотримання цього принципу дуже часто досить важко. У розвинених країнах світу склалася досить налагоджена система управління міграційними потоками, яка намагається досягти згаданого вище балансу. Уряди країн намагаються не тільки обмежувати міграційні потоки, а й надавати допомогу іммігрантам, що знаходяться в країні. Але слід визнати, що в останні роки спостерігається тенденція посилення міграційної політики більшості країн Західної Європи, в тому числі і у Франції, де остання виступає за спільну європейську міграційну політику і співпрацю з країнами донорами від імені ЄС. Це означає, що французький уряд вважає важливим виробити єдину міграційну політику Євросоюзу щодо допуску, критеріїв допуску, квот мігрантів з усіма країнами Європейського Союзу. Проте, проблема загострення міграційної кризи залишається відкритою і її вирішення потребує консолідації не тільки національних та європейських зусиль, а й конструктивних дій всієї світової спільноти.

References:

1. Eurostat (2017). *Asylum and first time asylum applicants by citizenship, age and sex. Annual aggregated data* <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics> (2019, September, 15). [in English].
2. Legifrance (2016). *Dossiers législatifs* <<https://www.legifrance.gouv.fr/affichLoiPubliee.do?idDocument=JORFDOLE000029287359&type=general&legislature=14>> (2019, September, 15). [in French].
3. Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE). (2017). *Être né en France d'un parent immigré* <<https://www.insee.fr/fr/statistiques/2575541>> (2019, September, 15). [in French].
4. L'Observatoire national de la politique de la ville (ONPV) (2016). *Rapport annuel 2015*. <http://www.onpv.fr/uploads/media_items/rapport-onpv-2015.original.pdf> (2019, September, 15). [in French].
5. Popstats (2019). *Population Statistics* <http://popstats.unhcr.org/en/asylum_seekers_monthly> (2019, September, 15). [in English].
6. Samuel, H. (2016). Nicolas Sarkozy says immigrants must accept "your ancestors are the Gauls". *Telegraph* <<http://www.telegraph.co.uk/news/2016/09/20/nicolas-sarkozy-says-immigrants-should-live-like-the-french/>> (2019, September, 15). [in English].
7. Volosko, Y. O. (2015). Mizhnarodna trudova mihratsiya naseleynna: prychny vynyknennya ta naslidky dlya ekonomiky [International labor migration: causes and consequences for the economy]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu Lvivska politekhnika. Yurydychni nauky* [Bulletin of the National University Lviv Polytechnic. Law], 824, 21-26. <<http://ru.rfi.fr/frantsiya/20150720-frantsiya-primet-novy-zakon-dlya-inostrantsev>> (2019, September, 15). [in Ukrainian].
8. Malynovska, O. A. (2014). *Mihratsiyana polityka Yevropeyskoho soyuzu: vyklyky ta uroky dlya Ukrainy* [European Union migration policy: challenges and lessons for Ukraine]. Kyiv: NISD. [in Ukrainian].
9. Potemkina, O. (2015). *Yevropeyskaya povestka dnya po migratsii – novyy povorot v immigratsionnoy politike YES?* [The European Migration Agenda – a new twist on EU immigration policy?] *Sov-Europe* <<http://www.sov-europe.ru/2015/4/Potemkina3.pdf>> (2019, September, 15). [in Russian].
10. Romashova, A. G. (2013). Migratsionnaya politika Frantsii kak sledstviye sotsialnykh protivorechiy [The migration policy of France as a result of social contradictions]. *ASHPI* <<http://ashpi.asu.ru/ic/?p=2292>> (2019, September, 15). [in Russian].
11. Shmeleva, N. V. (2013). Evolyutsiya immigratsionnoy politiki Frantsii na rubezhe XX – XXI vekov [The evolution of immigration policy in France at the turn of the 20th – 21st centuries]. *Dissercat* <<https://www.dissercat.com/content/evolyutsiya-immigratsionnoi-politiki-frantsii-na-rubezhe-xx-xxi-vekov>> (2019, September, 15). [in Russian].